СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 249. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 22-го грудня 1944. No. 249. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, December 22, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СТЕТИНІЮС ПЕРЕВОДИТЬ РЕОРҐАНІЗАЦІЮ СТЕЙТОВОГО ДЕПАРТАМЕНТУ

ВАШИНҐТОН. — Заприсяження нових високих урядовців в департаменті стейту і вступна конференція з ґазетярами тривали лише 30 мінут. Після заприсяження нові урядовці, а це: Джозеф С. Гру, як підсекретар; Нелсон А. Ракефелер, Вилйем Л. Клейтон, Джеймс С. Дон і Арчибалд МекЛейш як асистенти секретаря стейту виголосили півмінутові промови і церемонія скінчилася. Секретар стейту Едвард Ф. Стетиніюс показав ґазетярам начерк реорґанізації свого департаменту і залишив враження, що все те придумане на новий лад, який запевнює справність.

Секретар Стетиніюс впроваджує новість, а це комітет секретарів і комітет для координації, цей останній під проводом підсекретаря стейту.

Нагляд европейських справ дістав асистент секретаря Дон, а директором цього відділу є Г. Фріман Метюз. Єдиним вищим урядовцем, тобто асистентом стейтового департаменту з часів секретаря Кордела Гола, залишився Дін Ачесон, який перевів присягу новим урядовцям. До гурта нових урядовців прибуває ще бриґадир ґенерал Джуліюс С. Голмз, який перебуває тепер в Европі.

РІЗДВЯНІ ПОБАЖАННЯ ВІД ПРЕЗИДЕНТА ДЛЯ ВОЯКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Два послання оприлюднив президент Рузвелт до збройних сил Америки з нагоди четвертого Різдва у воєнному часі. Одно йде до хворих та калік, друге до здорових боєвих сил. Хворим сказав президент між ін.: „Ви дали свою кров і здоровля за те, щоб привернути святови Різдва його значіння. Ви подбали, щоб первісний настрій Різдва запанував у цілому світі".

До боєвиків на фронтах написав президент: „В імени вдячного краю посилаю вам, вояки й воячки, де лише ви перебуваєте, теплі й повні віри поздоровлення з нагоди цього четвертого Різдва вчасі війни. У день Різдва ми памятаємо на вас, більше ніж колинебудь, з гордістю й покорою; з радістю і страхом. Ми памятатимемо вас у наших серцях до кінця нашого життя."

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ВИДАТКИ НА ШЛЯХИ.

ВАШИНҐТОН. — Законопроєкт, на підставі якого федеральний уряд має причинитися коштом півтора біліона долярів до направи шляхів у всіх стейтах після війни, діждався підпису президента. Після підпису президент заявив, що цей закон важним тим, що він дає практичний вислів бажанню получити важні вузли краю добрими шляхами. Це причиниться також до затіснення звязків між фармерами й продавцями земельних продуктів, а це знову піднесе значіння фармерського населення.

ТЕЛЄФОНІСТКИ ЗАПОВІДАЮТЬ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Телєфонічні оператoрки, що обслугують телєфони на далеку віддаль („лонґ дистанс"), приняли подавляючою більшістю голосів резолюцію, що за 30 днів виходять на страйк, коли не будуть сповнені їх домагання. Вони жадають підвишки $5 на тиждень, як це поручила Воєнна Рада Праці. Рух за підвишку плати веде незалежна юнія телєфоністок на далеку віддаль. За страйк голосувало 3,116 члениць, проти страйку 55.

АРЕШТУВАЛИ ПАСТОРА-НАЦІСТА.

ВАШИНҐТОН. — Детективи Федерального Бюра Інформацій арештували в Нюарку, в стейті Ню Джерзі, Людвика Крепера за те, що він помагав важним націстівським аґентам у підготові до саботажу. Слідство ведено два роки. Підставу до слідства полишив один із 8 націстівських аґентів, приловлених на Лонґ Айленд, як лише вони висіли на сушу із субмарини. В одного з них, після його страчення на електричнім кріслі, найшли хусточну, на котрій американські знавці відчитали тайний напис: „Пас(тор) Крепер" і його адресу. Крепер поставлений перед суд.

АМЕРИКАНСЬКІ РЕПРЕЗЕНТАНТИ ВЕРНУЛИСЯ З ЕВРОПИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмени, які їздили на інспекцію американських боєвих фронтів в Европі, вернулися в Америку. Конґресмен Костело з Каліфорнії заявив, що „все там находиться в знаменитому стані". Репрезентанти, які є членами військової комісії, відмовилися говорити для оприлюднення. Костело згадав лише, що при артилерії дається завважати недостачу амуніції.

Люди на Алясці не розуміють страйків у Злучених Державах

НЮ ЙОРК. — У бюрі Краєвої Конференції Християн і Жидів складали звіт із своєї поїздки на Аляску три представники віроісповідань. Вони відбули дорогу 12,000 миль, щоби перевірити настрій вояків і воєнних робітників на цій території. Точніше, ця територія тепер простирається від Минеаполис аж по Номе, обіймає острови і цілий ланцюх летунських баз і майданів.

Представник пресвитеріянської громади Теодор С. Сперз, передав свої помічення, що службовики на Алясці дуже горді на свою службу і працю і вони сповняють її з повною посвятою. Одначе одно їх дивує, а це вісти про страйки зо Злучених Держав. Вони також висловлюють своє неґодування на бажання людей люксусового життя та різних виґод і великих витрат на витребеньки вчасі загальної війни.

Рабін Розенблюм переказав побоювання людей на Алясці, що ця війна буде тривати довго, отже вони не розуміють, як то мешканці стейтів можуть трактувати воєнний стан як короткотривалий. Їх рада така, щоб приготовитися на довгу війну.

ФІНИ ПЛАТЯТЬ ВІДШКОДОВАННЯ МОСКАЛЯМ ЗА ВІЙНУ

НЮ ЙОРК. — Федеральна Комісія Комунікацій переловила радіо-вістку з Москви, в якій сказано про постанову параграфу II. російсько-фінського перемиря. Там сказано, що Фінляндія має дати Советам відшкодування за війну у висоті $300,000,000. Договір в цій справі підписано в Гелсинках 17. грудня 1944. р. Відшкодування буде виплачувати Фінляндія висилкою готових машин, морських та річних кораблів, транспортами дерева на папір та доставою готових дротів. Достави мають бути виконані впродовж 6 літ, від вересня 1944. р. до вересня 1950. р. річними ратами по $50,000,000.

МИРОВА СПРАВА ЗИСКАЛА НА СЕНАТСЬКИХ ВТРАТАХ

ВАШИНҐТОН. — З огляду, що сенат грає важну ролю при ратифікації мирових договорів, провідники політичних партій розбирають переміни в сенаті з точки миру. Вони замічують, що в Комісії для Закордонних Відносин забракне тепер 5 сенаторів, які ставилися неприхильно до закордонної політики президента Рузвелта. Тому, що ця комісія теж піддає свої думки про закордонну політику, надіються, що зо зміною її членів зискає теж і мирова справа.

Іден запевняє, що Британія не думає порядкувати в Греції

ЛОНДОН. — У неприявности премієра Черчила [illegible] підчас дебати в парламенті боронив секретар заграничних справ Антоні Іден. Він запевняв парлямент, що британський уряд не думає накидати своєї волі Греції, а спеціяльно накидати їй короля.

Дебату визвали посли з Партії Праці, котрі одначе застерігалися, що вони не бажають валити уряд Чорчила. Один посол одначе заявив, що він буде цього домагатися, якщо британські війська будуть далі воювати проти Греків на Різдво, а посол Партії Праці Сімур Кокс додав, що до того часу Британія сама може бути роздерта громадянською війною. Ліберальні посли майже не брали участи в дебаті, а після неї видали заклик до уряду запевнити греків, що Британія ґарантує їм такий уряд, якого вони хочуть.

ЗАКОЛОТ В ІРАНІ ЧЕРЕЗ СОВЕТСЬКЕ ДОМАГАННЯ НАФТОВОЇ КОНЦЕСІЇ

ТЕГЕРАН. — По північному Ірані йдуть про-російські демонстрації. Уряд Ірану предложив советському урядови нові переговори в справі нафтових концесій. Советський амбасадор зажадав від іранського уряду здушення 5 ґазет, бо мовляв, вони анти-російські.

ПАПА ПОСИЛАЄ БРАНЦЯМ СВЯТОЧНЕ БЛАГОСЛОВЕНСТВО

РИМ. — Ватиканське радіо переслало різдвяне поздоровлення папи всім воєнним бранцям. Поздоровлення було виголошене мовами: італійською, німецькою, англійською, французькою й польською.

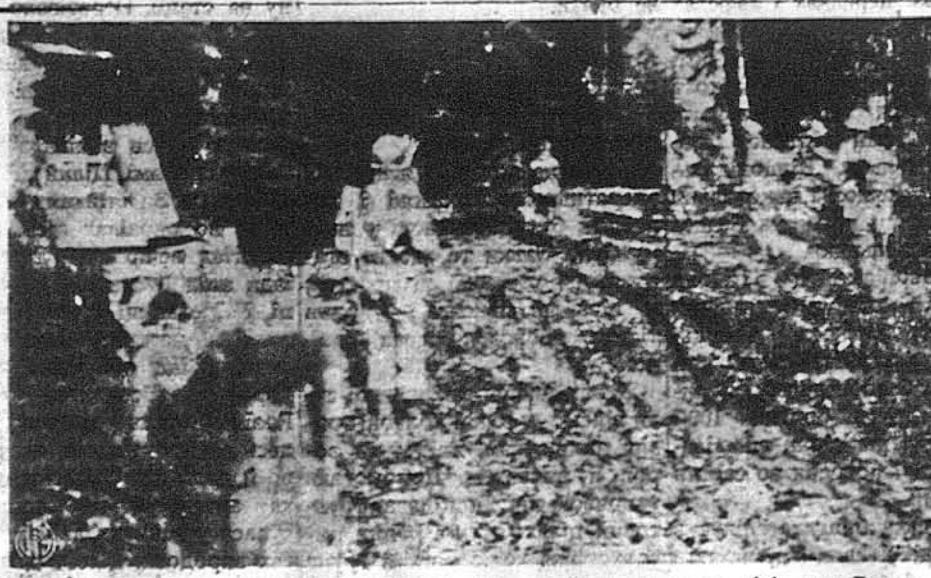
СФОРЦА НЕ ПРИЙМАЄ ПОСТУ АМБАСАДОРА В ВАШИНҐТОНІ

РИМ. — Ґраф Карло Сфорца, старий італійський політик, відмовився „з жалем" приняти пропозицію уряду Бономія стати італійським амбасадором у Вашинґтоні. Проти встановлення Сфорци міністром заграничних справ підняв був протест британський уряд.

ФРАНЦУЗЬКІ ПАРТІЇ ОБЄДНУЮТЬСЯ

ПАРИЖ. — Тут знову зібрався звязковий комітет французьких соціялістів і комуністів для наладнання спільного політичного фронту. У дораднім соймі Франції соціялісти становлять найбільшу політичну партію, а комуністи другу щодо сили.

Проти них стоїть головно так звана радикально-соціялістична партія, котра властиво не є ні соціялістична ні радикальна, а обєднує міську буржуазію й селянство, котре підчас німецької окупації поважно збагатилося торговлею з окупантами й чорними біржевиками.

ЯК ЗА ДАВНИХ ІНДІЯНСЬКИХ ЧАСІВ.—Ця сцена знята серед лісів над Реном, де ідуть дуже завзяті бо міїж американцями і німцями. Бачимо вояків Семої Армії, що є слідчою стежею і вилапують німецьких снайперів, що поховались по деревах, звідки стріляють до американських вояків.

НІМЦІ КИНУЛИ В ОФЕНЗИВУ 13 ДИВІЗІЙ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Велика німецька офензива, що почалася кілька днів тому, йде з незменшеною силою. Німці кидають у цю офензиву всю силу, на яку її стати. За американськими обчисленнями, принаймні 13 дивізій бере участь у великому наступі на Першу Американську Армію, а то 5 до 6 моторизованих дивізій та 8 до 9 дивізій піхоти.

Один речник головної аліянтської команди заявив відкрито, що положення є дуже поважне, одначе він одночасно висказав певність, що як не цього тижня, то наступного прийде до зміни ситуації. Ворогови помагають не тільки маси військ, але й нові тайні зброї, вживані вперше в цих боях. Американцям перешкаджає в боротьбі погода, бо через мраку вони не можуть ужити на більшу скалю своїх літаків, на котрі вони покладаються правильно в боях для розбивання довозу ворожих посилень. Цей речник пояснив строгу цензуру, розведену над вістками з фронту, потребами кампанії: мовляв, новинки про бої можуть подати ворогови про розклад наших сил інформації, яких він не має.

На відтінках інших американських армій ідуть теж завзяті битви. Третя Армія взяла за два дні 176 скорострільних позицій у окрузі Зарлавтерна та посунулися наперед на північний схід від Зареґемінеса. Сема Армія мусіла відступити з Бунденталю, але на інших відтінках посунулася вперед.

Останні звідомлення з фронту Першої Армії починають бути кращі й вказують, що німців не тільки вдасться здержати, але й відкинути назад. Американці заняли назад місто Ставельот, що його добули німці ще першого дня своєї офензиви. В цих боях обі сторони поносять кольосальні втрати, причому ворог має втрати головно в людях, а американ[illegible]. Німці послугуються в боях різними підступами; у багатьох випадках вони вивішували білі прапори немовби на знак здачі, а потім били по наближаючихся американцях з машинових крісів.

Берлінське радіо говорить про успіхи німецької зброї досить обережно, не пересаджуючи німецьких доспіхів та признаючи, що американський спротив стає щораз сильніший.

В ІТАЛІЇ ВОЄННА СИТУАЦІЯ МАЙЖЕ НЕЗМІНЕНА.

РИМ. — Американські війська на полудне від Больонії зчепилися з німецькими в завзятім бою в окрузі міста Тосініяна. В самому місті німці виставили вуличні барикади. Польські й індійські війська ще далі бються над рікою Сініом, хоча головний німецький опір на тому секторі вже переломаний.

І НА МАДЯРСЬКІМ ФРОНТІ НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА.

ЛОНДОН. — Московське радіо каже, що за останні дві доби німці робили не менше як 60 протиатак на советські позиції на полудне й схід від Кошиць у Словаччині, де Червона Армія пробує обійти більше число німецьких і мадярських військ. Каже теж московське радіо, що воєнні настрої в Мадярщині дуже песимістичні.

Берлінське радіо каже, що російські війська видно розвивають удар на Чехію.

БРИТІЙСЬКИЙ КОМАНДАНТ У ГРЕЦІЇ ДАЄ ПАРТИЗАНАМ УЛЬТИМАТ.

АТЕНИ. — Ґенерал Скобі, британський командант у Греції, повідомив летючками, скиненими з літаків, грецьке населення, що він почне в четвер о 9. годині рано, проти лівих повстанців „Еласу", загальну атаку всіми силами Британії й Греції, якщо вони до того часу не піддадуться. Летючка радить цивільному населенню утікати з округів, обсаджених повстанцями.

НОВИЙ РЕЙД НА ТОКІО.

ВАШИНҐТОН. — Три суперфортеци вибралися в середу ранком на рейд на промислову округу японської столиці Токійо. Дві з них скинули свої ладунки на цілі й зчинили кольосальні пожежі. Третьому літакови не відкрилися двері для скидання бомб, і через те він завернув домів, не виконавши своєї місії. Його зараз обпали великим числом японські боєвики, але він дав собі раду з ними, хоча ворог кинув проти нього 20 до 30 літаків з фосфоричними бомбами.

Підчас атаки американських літаків на китайське місто Ганков у понеділок знищено ворогови 42 літаки й ушкоджено сильно 24, а слабше 22. Рейд наробив японцям такої шкоди, що японські війська в південнім і центральнім Китаю певно будуть терпіти поважну недостачу матеріялів. У добу після рейду в місті ще бушували великі пожари.

Китайське радіо заповідало китайцям наперед, котрі міста будуть бомбардовані, і радило їм бути готовими з них винестися.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ТАКЕ СПРАВДІ Є АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР?

„Десь на початку серпня 1941. року" президент Рузвелт і британський премієр Чорчил, стрінувшися „десь на Атлянтику", видали спільну заяву про „мирові цілі" Злучених Держав й Британії. Вістку про це подано радіом з корабля, а потім в офіціяльній заяві з Вашингтону під датою 14. серпня 1941. року. В заяві сказано, що згадані урядники „вважають за відповідне подати певні спільні засади в державній політиці цих країв, на котрі вони покладають свої надії на кращу будучність для світа".

Від того часу ця заява стала основою багатьох інших заяв. Хто тільки хотів добиватися якихсь прав перед Америкою й Британією, негайно заглядав до Атлянтійського Чартеру, як адвокат до збору законів і виводив з нього потрібні йому арґументи. Про Атлянтійський Чартер говорено й писано, як про щось у роді основних прав людства. На нього покликуванося малощо не як на волю самого Бога. Вирішувано ним спори між італійськими партіями, між Польщею й Росією, між Британією й Грецією, просто кожний спір за уряд, за границі, за незалежність держави. Атлянтійський Чартер ріс в людській уяві, поки не виріс на щось леґендарне. Малощо бракувало, а він рівнавбися в уяві Десять Заповідям. Дехто навіть забував на божі заповіди, а цитував вічно Атлянтійський Чартер.

Тому добре сталося, що президент Рузвелт на [illegible] своїй пресовій конфе[illegible] [illegible] нічого в паперці, що властиво зо себе уявляє Атлянтійський Чартер. Найважніше з його слів, що для Чартеру нема ніякого формального документу, підписаного обома провідниками як представниками своїх держав. Виходить з того ясно, що Атлянтійський Чартер не є міждержавною угодою, обовязуючою держави. Певна річ, він представляє погляди двох впливових державних мужів, але не має він сили державного документу, підписаного в формальний спосіб і зобовязуючого кожну підписану державу. Якщо така заява до певної міри зобовязує політиків, то зобовязує вона тільки їх, а не їх уряди, і не їх держави.

Одначе, якщо справа мається так, то президент повинен був сказати це саме цілому краєви й цілому світови відразу, як тільки проявилися спроби робити з приватної заяви двох політиків офіціяльний документ двох найбільших потуг світу. І якщо справа мається так, то тим більше президент не повинен був робити ніяких заяв ні кроків, які не тільки не ослаблювали враження щодо Атлянтійського Чартеру, але ще його власне роздували до величини й значіння міждержавного обовязуючого документу, а таких президіяльних виступів американські часописи наводять президентови цілу предовжезну низку. Демократія щоправда вимагає ясного ставлення справи, але вона вимагає теж ставити ясно справу негайно, а не дозваляти населенню ходити роками в фальшивім розумінню дійсного стану річей.

БОНДИ ЧИ ДАРУНКИ?

Шеста Воєнна Позичка ніби скінчилась. І дала нашому урядови точно в означеному часі більше, як він цього домагався. І то грубо більше!

А проте департамент скарбу не є цілковито вдоволеним. І то з дуже простої й дуже розумної причини. Бо не дописали у тій позичці так як треба малі покупці. Ось ті, що купують звичайно додаткові бонди, а не вище як за $100. А департаментови скарбу саме найбільше залежало на тому, щоб ось таких бондів розпродати якнайбільше. Іншими словами, урядови залежало найбільше на тому, щоб купував воєнні бонди додатково якнайбільший загал, бо в нього є тепер більше готівки як у звичайних часах, а це дуже важне, як він ту готівку зуживає.

Як бачимо, то не іде тут нашому урядови про самі гроші, бож він їх дістає за кожним разом у більшій висоті, як цього сам домагається. Крім грошей іде ще й про інші важні справи. А в першу чергу про те, щоби наша валюта оставала здоровою, себто, щоб не спадала у своїй вартости. А не буде спадати, коли загал буде вкладати зароблений і заощаджений тепер гріш у державні бонди, замісць намагатися доконче витрачувати його на різні річи, яких тепер дуже мало. Бож ясне, що коли купуємо масово такі річи, яких нема подостатком, то підносимо на них ціну, а тим самим обезцінюємо нашу валюту, наш власний, заощаджений гріш.

Гріш вложений в воєнні бонди продукує те, що найважніше й найконечніше, щоб виграти війну. А така продукція і витрата не обезцінює доляра. Вона тільки приспішує кінець війні й нашу вигру та поворот до мирної продукції.

Закупно воєнних бондів пригадує нам теж, що кінець війни ще не близький. Він заставляє нас до серіозности воєнних часів, яка не може нас опускати, як довго наші вояки крівавляться на різних фронтах. Ось ті недобрі вісти, що тепер надходять знад Рену повинні промовити до кожного з нас дуже виразистою мовою теж у такій справі, якою є попирання воєнних зусиль закупнами воєнних бондів. Це теж хіба ясне!

Ось таке пригадують нам урядові чинники з нагоди наближаючогося Різдва. У звичайні, спокійні часи можна радіти, коли склепи завалені масами купуючих, що витрачають великі суми на святочні закупна та дарунки. Та у воєнні часи, ось такі, які тепер переживаємо, не є це признакою розуму і патріотизму, коли таке діється, бо держава потребує того гроша, що ми його витрачуємо. Потребує на воєнне знаряддя і на те, щоб унеможливити нам обезцінювання доляра нашою власною розтратністю. Ось і тому дораджує нам уряд не дивитися на те, що Шеста Воєнна Позичка скінчена, а дораджує далі купувати воєнні бонди, ось ті дрібні, не великі, по $25, 50 чи 100. І то, що є дуже важне, за ті гроші, що ми їх призначили на закупно річей, без яких можна обійтися, а між якими є цілком певно і многі різдвяні дарунки, щодо яких треба поробити певні обмеження, якщо хочемо поступити — розумно й патріотично.

Микола Чубатий.

СТРАТЕГІЯ ВОЄННА ЧИ КОМУНІСТИЧНА?

Поступи та зупинки советської армії на східнім европейськім фронті дають багато до думання, хто застановиться ближче над советською воєнною стратеґією. Довгими місяцями советська дипльоматія, преса та советські помічники в Америці домагалися другого фронту. Навіщо так напиралц на другий фронт на заході, коли демократичні потуги і так натискають на Німеччину з полудня, з Італії, з повітря та на морі? — питали. Тоді советські голосники відповідали, що потреба скоординувати акцію західних держав і Советів. Перші зо заходу, а другі зі сходу, себто скоординованою атакою, блискавичним темпом завдасться Німеччині смертельний удар і війна в Европі скінчиться скоро, ще цього року, до вересня або й до жовтня.

Прийшов другий фронт; американці та британці з великим ризиком підняли інвазію Европи, яка світло удалася. Якийсь час удавалося німцям спиняти нападаючі демократичні війська близько західно-французьких берегів. Тоді советська армія перла наперед і спинилася аж під Варшавою. Перед Советами ставали вигляди, що вони перші зможуть дійти до Німеччини та її скомунізувати, заки західні аліянти перебються через Францію і опиняться над західною границею Німеччини.

Та сталося інакше. Опір німців в західній Франції заломився, американсько-британські війська опинилися на границях Німеччини. Сильний натиск Советів дальше через Польщу поставив би був тоді Німеччину в прямо безвихідне положення, колиб так само й советські війська були опинилися на східній німецькій границі. Тоді й спільний, передбачуваний удар американців та британців зі заходу, а большевиків зі сходу, був би закінчив війну може і цеї осени. Та такого советського удару не було. Можливо, що Советам такий удар був ще небажаний, бо в стратеґії советській є очевидні пляни теж не воєнної, але й чисто політичної стратеґії.

Нехай буржуї спустять собі крови.

Ось таку воєнну стратеґію розпочали Совети вже в часі польського повстання в Варшаві; ось ту стратеґію продовжують вони ще й донині.

Саме тоді, коли американсько-британські війська наблизилися сильним ударом до західних границь Німеччини, Совети спинили наступ на сході перед самою Варшавою. Висла та низка польських твердинь як Демблін, Варшава, Остроленка, це властиво остання поважна барієра перед східною Німеччиною. Поважніших перепон машерувати прямо на Берлін зі сходу вже немає. Цю барієру могли Совети легко переломити в самім центрі через опанування Варшави, в якій вибухло польське повстання. Повстанці трималися в самім осередку міста біля шість тижнів. Була це знаменита спосібність опанувати Варшаву та найближчою дорогою помашерувати на Берлін. Та Совети того не зробили.

Немає сумніву, що рішала тут не воєнна стратеґія, а тільки політична. Большевикам це було дуже на руку, щоб не вони, не їхня політична поліція мусіла розправлятися з польськими н а ц і оналістами; краще нехай їх виріжуть німці. Так, і сталося. Польське повстання німці утопили в потоках крови, Варшаву перемінили остаточно в купу румовища, а решту протикомуністичних польських патріотів, з начальним вождом польських військ ґен. Коморовским, німці взяли до неволі. Одним буржуям большевики вже помогли спустити крови та облегчити положення польських квізлінґів, Берута та Осубки-Моравского, щоби захопити владу над Польщею і втягнути її в орбіту напів скомунізованих держав. На чистий комунізм під повним російським диктатом ще прийде час.

Та тактику — „нехай буржуї спустять собі крови" Совети стосують вперто і у відношенні до американців та британців. Нині демократичні держави мають вже не другий аліянтський — західний фронт, вони також мають італійський полудневий фронт, не говорячи вже про фронти в Азії та на Пацифіку. А большевики мають час. На Берлін не спішаться. Нехай буржуї крівавляться на лінії Мажіно, давній французькій оборонній лінії, а потім на потужній лінії Зіґфріда. На східнім, головнім фронті, для Німеччини найбільше небезпечнім уже пів року так як спокій. Під Варшавою оба противники німці та большевики, вже моглиб поставити собі хати з господарствами, бо стоять на місці нерухомо саме тоді, коли американці та британці крівавляться на заході та великими жертвами добувають землю не милями, але ярдами, як писав недавно кореспондент Ню Йорк Таймс. Большевики натомісць повандрували на полудне, почумакувати собі на Балканах та добувати землю для комунізму.

Як большевики чумакують по балканах.

Від кількох місяців ані не видати ані слихом не чувати про скоординований удар на Німеччину. Реальну користь з другого фронту витягнули большевики та повандрували на полудневий захід добувати землю для комунізму. Спершу опанували вони Румунію та посадили „приязний для Советів уряд", за що їм обіцяли віддати Румунії забраний мадярами північний Семигород.

Навязавши приязнь з румунами, рушили ще далі на полудне, до Болгарії, щоб і там посадити приязний для Советів уряд, себто прокомуністичний. Малощо бракувало, щоб по дорозі і в Царгороді над проливом Босфору, не появився приязний турецький уряд. Мабуть, що тут уже рішучий спротив Англії охоронив Туреччину перед приятелем-визвольником з півночі.

Буржуї західні крівавляться, а червона армія над Вислою стоїть як вимурована, а зате машерує переможно по гористій Югославії, по пуштах Угорщини, щоби подати руку комуністичному ватажкови Тітови, а на Угорщині приготовити червоний трон для Белі Куна. На сході, на головнім фронті, спокій, а советські армії доходять вже до границь Австрії, наближаються до Відня. Не даром то на московській конференції большевики спеціяльно дбали про віднову неспосібної до життя та економічно хирлявої Австрії. У їх політичній стратеґії мабуть уже затканий червоний прапор зі серпом та молотом на Вінер-ратгавзі, що означалоб, що знов оживе у Відні слава с к о м у н ізованого Отакрінґу, здавлена побожними ще австрійцями кілька літ перед світовою війною.

Зате Берлін має спокій зі сходу. Советська стратеґія довела, як бачимо, вкінці до того, що другий фронт в Европі став наділі першим фронтом, бо советський фронт на сході завмер. Окупувавши українські землі, росіяни своє осягнули, сповнивши заповіт московського князя Івана Калита з 14-го століття: „Да не будет Поляремной Руси". Собирателі „руських земель" забрали бастіон мазепинців, Західну Україну, та її приучують шанувати й тогож Івана Калиту і Александра Невского і Димитрія Донського, а в першу чергу Йосифа Висаріоновича Сталіна. Вчать словом та потоками крови невинного населення, а Берлін може зачекати. Нехай буржуї опустять собі трохи крови, тоді „гнила демократія" не загрожуватиме нам, червоним, що несемо світло серпа та молота на весь світ, бож „ex Moscovia", з Москви має йти світло на цілу Европу!

„ТЮБІВ" ДО РАДІЯ І ДАЛІ НЕ БУДЕ.

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Продукції заявила, що в Америці бракує „тюбів" до радія. Як людям попсуються „тюби", то їх нема чим заступити і цивілі жалуються на це. Однак їм тяжко прийти з поміччю, бо „тюбів" тяжко дістати. Таких в Америці страшно мало і їх буде бракувати ще кілька місяців по скінченню війни.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"
100)

„Ворожі війська обсадили Турійськ, у нашому запіллі, Ковель, Гулевичі, Мельницю, Свідницю, Озеряни і Мокрець — від наших становищ на північ, схід і південь. Лінія фронту відкотилася на десятки верств у східньому напрямі, де саме — невідомо. 16-та кінна і 100 піша дивізії ворогом ізольовані. Перед нами завдання — пробитися на сполуку з нашими військами. Для виконання завдання наказую:

„Забезпеченим бойовим маршем дивізіям осягнути до світанку лінію Залозниці-Ковель-Рівне. Уланській бриґаді йти в авангарді,[41]) здобути і закрі-

„Полкам 100 дивізії слідувати за авангардом в повній бойовій готовости. Кінні сотні піхотних полків несуть бічну охорону піхоти на марш.

„Для централізації огневої сили команди станкових кулеметів на поході звести у кулеметні дивізіони по одному на кожну бриґаду. Обслугу й кулемети піхоти, в цілях більшої рухливости, розмістити на вози з сильнішими запряж-

[41]) Авнанґард — передова охорона головних сил.

питися на ст. Голоби. По осягненні вказаної мети вести розвідку в напрямі ст. Гулевичі.

ками. Для тоїж цілі на поході розмістити піхоту по обозних возах, гарматних набойних скриньках, передках і лафетах гармат, та підручних конях артилеріїв порядку полків і рот. З хвилею трівоги — піхота розсипається розстрільнами боронити свій відтинок походних кольон. Відповідальність за порядок і виконанння цього уступу поносять безпосередні начальники.

„Артилерійські д и в і з іони слідують за своїми бриґадами. Семий оренбурський козацький кінно-артилерійський дивізіон — безпосередно за дивізіоном другої бриґади 100-ї дивізії. Всі дивізіони співділають по мірі потреби зо своїми бриґадами.

„Гусарська бриґада слідує в арієрґарді[42]) для прикриття кольони від натиску ворога з заходу. Мій штаб при гусарській бриґаді. За виконання наказу в цілости відповідальні командуючі дивізіями.

[42]) Арієрґард — частина прикриваюча головні сили з запілля.

„У нічних боях, аж до особого розпорядження полонених не брати.

„Старшин і вояків закликаю точно виконувати обовязки перед країною. Кожний, я вірю, наложений на нього обовязок чесно виконає".

Наказ не довгий і ясний, як оперативному наказові і належить бути. Новиною у ньому було тільки те, що не згадувалося у наказі ні престол, ні віра, ні присяга, — один тільки обовязок перед країною.

Денний марш так значної сили війська у одній кольоні грозив знищенням, як тільки ворог її виявивби. Допомогала темрявою ніч. Допомагав ґрунтовий шлях: стукіт копит, тарахкотіння коліс мягкий ґрунт злагіднював. З обох боків охороняли кольону від несподіванок густі розізди. Пізнавши німецьку тактику, Паволоцький ворожої акції ніччю не сподівався.

На світанку першу частину завдання виконано. Уланські розізди збили ворожу заслону на стації. Перерізано в обі сторони телеґрафічні дроти. Покищо ворогом не виявлені дивізії перейшли київо-варшавський битий шлях. Втягнулися у ліси в північно-східньому напрямі. Цілий день відпочивали. За стійками нишпорили по окраїнах лісів розізди. Над вечір вернулися розїзди зпід Гулевичів і Мельниці. У Мельниці стояли ворожі запільні частини, силою бриґади. Лінія Ковель-Гулевичі ворогом обсаджена слабше. Розізди чули відгомін бою десь за Троянівкою, а можливо й далі, під Оконськом. Рідка артилерійська стрілянина чулася у занятих дивізіями лісах впродовж цілого дня. Над лісом пролітало кілька ворожих літаків, — видно ворожі команди про приявність якихось російських частин в свойому запіллі вже довідалися. Нічого не спостерегли, забралися, звідки прилетіли.

Дальші дні — це безнастанні походи комбінованого невеликого корпусу у всяких напрямках, походи, ніякими законами маневрової війни непередвиджені. Перед сходом сонця здобуто Гулевичі. Але мости через Стохід зірвані ще відходячими російськими частинами. Мости будувати не було ні часу, ні можливости. До того ворог натиснув від Троянівки і дивізії відійшли в район лісів Черемошна, від фронту віддалилися, замісць зблизитися. Вірочивали, прикриті з заходу й півдня багнищем, ще більше очистили від непотрібного майна обози. Наступного дня розбили запільні частини ворога у Стобихві. Від відпущених на слово чести полонених довідалися, що фронт відкочується вже на Маневичі-Карасін-Лешнівку, верств сорок на схід. Переправу через рукави Стоходу спалено. Полонені зізнали також, що рух фронтових австро-німецьких військ приявністю значних російських сил у запіллі затримується. Австро-німецька команда змушена зняти з фронту поокремі бриґади для очищення свого запілля.

(Дальше буде).

ЦІНИ НА НОВІ ПІЯНА ТАКОЖ ПІДУТЬ ПІД СТЕЛЮ.

ВАШИНҐТОН. — Урядник Бюра Контролі Цін заявив недавно дрібним торговцям, що відбували тут наради, що в короткому часі буде наложена стеля на ціни нових піян. Вона буде рівнатися тій стелі на ціни, яка була наложена в березні 1942 року, так звана „меню-фекчюререс ліст".

Поки нові ціни увійдуть в життя, сказав урядник згаданої державної установи, дрібні торговці піянами можуть числити за піяна стільки, скільки вони числили за такіж самі піяна в березні 1942 року, цебто після загальної реґуляції максимальних цін. — ОВІ.

о. П. Понятишин.

ЯК Я СТАВ „ДИРЕКТОРОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"?

Спогад. 8)

Як вище я сказав, на оборону владики галицькими священиками Апостольський Делеґат міг не звертати уваги тому, що угро-рсуські лідери представляли їх у якнайгіршім світлі, а й було тоді галицьких священиків ще занадто мало. По-друге, згадані лідери писали у Вестніку та й певне інформували Делеґата, що епископ Ортинський повинен бути відкликаний до старого краю, бо в Америці він (епископ) не має ґрунту під ногами, бо греко-католицькі вірні є проти нього дуже ворожо настроені. Значить, угро-руські лідери узагальнювали боротьбу проти нашого владики на всіх греко-католиків так, що можна було думати, що й галичани були також проти нього! Цеж була звичайна собі брехня, бо галицькі українці стояли твердо і вірно при своїм епископі.

Щоб прилюдно дати свідоцтво правді, що епископ Ортинський мав на кого опертись, бо галицькі вірні станули при нім серцем і душею, філядельфійська конвенція вшанувала його в такий спосіб, що одноголосно, без ніякої дискусії та серед великого захоплення делеґатів іменувала його (епископа) покровителем і почесним членом У. Н. Союзу. Притім Союзовий предсідник по горячій промові вручив владиці відповідну грамоту. Цей часок, коли конвенція наділювала почестю нашого владику, був для нього справжньою овацією... Слід примітити, що рішуче ніхто із священиків, які брали участь в конвенції як делеґати (я теж був делеґатом), не аґітував за тим, що вона відзначила нашого епископа такою почестю. Конвенція зробила це цілком самочинно, із власної спонуки. А настрій на конвенції був такий, що делеґати булиб пок. Сотера на руках носили.

Це вшанування філядельфійською конвенцією епископа Ортинського було власне тією моральною підтримкою, якої він доконче потребував у боротьбі, що її провадили проти нього угро-руські верховоди. Для нашого владики таке вшанування значило дуже багато, бо воно скріпило його становище і піднесло в очах вірних його повагу та авторитет. Про це вшанування пок. Сотера філядельфійською конвенцією повідомлено відповідною телеґрамою Апотольського Делеґата, який певне мусів брати собі на думку та переконатись, що до всяких скарг і доносів на нашого епископа треба ставитись підзорливо, бо його справа не стоїть так зле, як це представляли йому (Делеґатові) угро-руські борителі. Бож є це відома річ, що ніяка народня чи взагалі яканебудь установа не поставить своїм покровителем і почесним членом таку людину, яка немає серед даного громадянства ніякого значіння чи якої не цінять і не поважають її члени.

Вороги закидали „С,вободі" неможливі речі і що про них думати.

Але з тією почестю, що нею філядельфійська конвенція наділила пок. Сотера, виринула нова заковика. Серед угро-руських духовників, назагал кажучи, „Свобода" не мала доброї слави. Вони вважали її за такий часопис, що ширив підривні та погубні ідеї на деморалізацію і згіршення наших іміґрантів. Говорячи точніше, — угро-руські священики закидали „Свободі" ні менше ні більше, тільки радикалізм, соціялізм, анархізм і атеїзм. На їхню думку такий диковинний характер завдячувала „Свобода" попикам - радикалам. Адже вони її заснували, вони її редагували, вони надавали їй напрямок; вона була їхнім орґаном. Угро-руські духовники так мудрували, що якими були попики - радикали, то такою була теж їхня дитина — „Свобода". І коли раз такий погляд на „Свободу" врізався клином в мізки згаданих священиків, то не було сили вибити цей погляд з їхніх голов. Правду кажучи, угро-руські духовники не читали, або дуже мало хто з них читав „Свободу", проте вони навмання писали і торочили, що „Свобода" — часопис безбожницький.

Хоч „Свобода" не потребує моєї оборони і хоч мені не ходить про те, щоб „Свободу" прикрашувати або величати, однак в імя правди годиться ствердити, що погляд на неї („Свободу") угро-руського духовенства був зовсім нестійний; „Свобода" ніколи не була такою, за яку воно її вважало. Воно так здається, що угро-руські духовники прикладали до тих ізмів, які вони закидали „Свободі", цілком інше значіння ніж вони, як люди інтелігентні, повинні були прикладати. Та й пригляньмось на хвилинку, чи справді було за що „Свободу" так лихословити?

„Свобода", як часопис призначений для наших робітників, інтересувалась очевидно робітничим питанням. Вона осуджувала визиск робітників вибуялим капіталізмом; вона освідомлювала робітників, щоб воин самі дбали про поліпшення своєї долі, щоб гуртувались для самопомочі у станові спілки (юнії), щоб старались про кращі умовини праці; вона взивала робітників, щоб завжди йшли солідарно (не були страйколомами). Словом, „Свобода" була чутлива на різні суспільні болячки, що їх зродила капіталістична система та, обороняючи „меншого брата", наставала на кращу суспільну справедливість. Та ось такий напрямок „Свободи" був гуманний, чоловіколюбний і християнський, а зовсім не радикальний і соціялістичний, як це думали угро-руські духовники.

Ані не була „Свобода" часописом атеїстичним, як закидали їй угро-руські священики. Як відомо, атеїстом, безвірником, називаємо таку людину, яка заперечує існування Бога. Але щоб „Свобода" писала коли таке, що Бога нема, що в Бога не треба вірувати, що релігія для людства непотрібна, цього не мігби доказати навіть найзавзятіший її ворог. Навпаки, „Свобода обороняла завжди нашу церкву від ворогів, що чигали на її погубу; вона помагала орґанізувати наші церковні громади; вона накликувала наших людей, щоб держались своєї церкви і т. д.

Угро-руські священики вдарили були у великій дзвін, що „Свобода" анархістична, бо вона ніби то славословила анархіста Чолґоша, що вбив президента Мек-Кінлея 1901 р. Вороги „Свобди" заалярмували були навіть Вашингтон і поліцію, щоб вони притягнули її („Свободу") за те до строгої відповідальности. Очевидно бажанням згаданих ворогів було використати нагоду і раз на все „Свободу" знищити.

Одначе без гніву і пристрасти говорячи, закидати „Свободі" анархізм не було підстати. Редактор „Свободи" навязував, бачите, вбивство президента з подіями, які під той час відбувались у світі, а саме з бунтом китайських боксерів, що його дуже кріваво здавили европейські держави, з геройською боротьбою бурів у південній Африці за свою незалежність, зо страйком в Лятімер, Па., тощо. І звязуючи ці події разом, редактор „Свободи" нарікав, що „світ кричить" з приводу вбивства одної особи, але „словом не згадує, як деінде падуть трупи тисячами. Редактор „Свободи" осуджував всяке вбивство як „зло" і „злочин", бо „тільки Бог має право життя відібрати". А про анархістів читаємо у „Свободі" таке: „Кулі та бомби до добра нас не заведуть; противно, вони ще більше шкоди принесуть як пожитку, бо збуджують в людях звірські інстинкти та цофають справу назад замісць посувати її вперед. Анархісти вбили кількох визначних людей і що доброго з того вийшло? Чи змінились де хоч в дечім теперішні порядки? Ось і послідна смерть Мек-Кінлея викликала тільки лихо".

Наведений тут текст „Свободи" говорить хіба сам про себе.

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Є в У. Н. Союзі такі відділи, які звичайно спізнюються кожного місяця з присиланням місячних звітів та членських вкладок до головної канцелярії.

Зогляду на річне замкнення діловодства У. Н. Союзу, яке мусить бути переведене з останнім днем місяця, це є з днем 30-го грудня, бо на 31-го припадає неділя, звертаємо увагу зарядів цих усіх відділів, які не присилають на час розметів, щоб вони принаймні тепер у грудні виконали якслід свій обовязок та прислали звіти й всі членські належитости якнайскорше, а вже на кожний випадок у такім часі, щоб головна канцелярія могла їх дістати НЕ ПІЗНІШЕ ЯК НА 30. ГРУДНЯ.

Звертаємо також увагу й на те, що відділи, які не вирівнають всіх своїх належитостей до Союзу перед 30-тим груднем 1944, утратять право до вибору делеґата чи делеґатів на наступну конвенцію.

Як уже відомо, то ювилейна кампанія за приєднування нових членів, з нагоди 50-ліття У. Н. Союзу, закінчиться з днем 30-го грудня. По закінченні цеї кампанії буде поданий в „Свободі" спис тих усіх урядників і членів, які пошанували Золотий Ювилей У. Н. Союзу приєднанням відповідного числа нових членів.

Щоб головна канцелярія могла подати докладний і правильний спис цих усіх Союзових працівників, то вона мусить мати ОРҐАНІЗАТОРСЬКУ КАРТОЧКУ на кожного поодинокого члена, що був зорґанізований до Союзу впродовж цеї ювилейної кампанії. Тому, як якийсь відділ не прислав іще може таких карточок до головної канцелярії, то це треба зробити тепер у грудні.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ОГНЕТРИВАЛЕ ДЕРЕВО

Війна звернула увагу на значіння „огнетривалого дерева". Не є воно справді огнетривале, бо навіть і залізо таким не є, але так називають дерево, що не займається від підпалу і не горить повною полумінню. На всякий випадок таке „огнетривале" дерево сповняє свою службу так само, як сповнюють її металеві матеріяли.

Уже перед війною знаний був процес насичування дерева кислотою чи іншими хемікаліями, щоб захистити його перед огнем. Вчасі війни американський уряд звернув увагу на таке дерево, бо його ужиточність виказалася наглядно при будові ґанґарів для бальонів та літаків; при будові прибережних причалів, також про будові шіп на склади амуніції та при уставлюванню засіків або потрібної обстанови на різнородних кораблях. Коли фабриканти виконували замовлення уряду, вони не спускали теж з ока цивільних потреб. Вони продають огнетривале дерево на будову дахів і переділок у фабриках зброї; для відповідних уладжень у фабриках штучної ґуми та на будову мостів. Головно в початках війни, коли всі кинулися до металів, треба було нагло приспособити дерево до заступлення заліза.

Залізниці знали вже перед війною робити вжиток із онгетривалого дерева головно при приспособлюванню порогів („швелів") під рейки та при будові тунелів. Таке дерево запускали креозотом. Але війна викликала майже необмежене запотребування і тому треба було виробляти огнетривале дерево на підставі якихсь взірців, чи як то кажуть „стандаризувати". Оттак, як маємо електричні жарівки із однаковим сподом при їх прикручуванню до електричних дротів. Будівляні підприємства передбачують дальший поступ у стандаризації з покінченням війни, коли то пічнуть будувати на великі розміри деревляні мешкальні доми. Але і до великих будинків будуть могли вживати тепер огнетривалого матеріялу при вставлюванню одвірків, дверей, переділкових стін і то не лише у фабриках, але теж і в ґаражах, школах, шпиталях.

З виробом огнетривалого деревляного матеріялу рахуються вже й товариства обезпечень від огню, коли йде про певність, що доми з дерева так само забезпечують життя и маєток населення, як доми з цегли, цементу, заліза, шкла. Знавці кажуть, що перших 5 мінут при вибуху вогню є найважніші. За 5 мінут вже можна приготовити все потрібне до гашення вогню, а найскорше можна вхопити металеві баньки з ґазом до гашення. Отже, як внутрішне уладження буде вироблене з огнетривалого дерева, небезпека вогню щезає. А що й дотепер часто вживали дерева до внутрішнього уладження, то цей звичай затримається дальше. Зате будова домів з огнетривалого дерева не поступить так скоро просто тому, що процес приспособлення дерева є доволі довгий. Для порівнання подамо тут такі цифри: Збудовано дім з 9 кімнат на два поверхи. До нього вставлено огнетривалі одвірки; обшалювано вікна попри рамці; вставлено з такого дерева поміст, одвірки й двері і все, що можна було ставити з дерева у нутрі хати. Кошт самого насичення згаданого дерева хемікаліями, щоб зробити його огнетривалим, виніс 485 долярів. Заключення таке, що цей процес ще не є досить дешевий, щоб будувати цілий дім з огнетривалого дерева. Але, як уже розпочали підприємці старання, щоб зробити цей процес дешевшим, треба надіятися, що це їм удасться.

Спосіб насичування дерева хемікаліями не є дуже простий. Треба наперед збудувати відповідні вози чи там малі будинки, у них вложити деревляний матеріял, який має бути підданий під ділання хемікалій. Дімок замикається щільно, випомповується з нього повітря, втискається відповідні ґази з такою силою, щоб тиснення на один квадратовий цаль винесло 100 до 200 фунтів. Часом треба ґаз під таким тисненням тримати у возі 24 години. А як дерево сире, треба його нераз ще інакше приспособити і на те треба окремих коштів.

Чи дерево справді „огнетривале", про це переконалися в Шікаґу 22. червня 1944. р. У складах Юнайтед Стейтс Форест Продуктс Лабораторії наґромаджено 50,000 стіп огнетривалого дерева, над яким побудовано шопу із звичайного дерева. Шопу запалили. Вона горіла 3 години, згоріли 3 вантажні авта, лісопилка, звичайний деревляний матеріял, який там поскладано і шопа на вугілля. Огнетривале дерево було надсмалене лише зверха, а в середині нетикане.

Тепер винайшли ще інший спосіб приспособлення дерева проти вогню, получений зо способом штучного закрашування в різних кольорах. Таке дерево буде мати найбільший попит при артистичних виробах на велику скалю.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІРБОРН, МИШ.

З ювилею на поміч потерпівшим у війні.

Ще 18. листопаду зібралися в домі панства Іллі й Катерини Андрусевичів їхня рідня, приятелі та знайомі для складення побажань з нагоди 25-ліття їхнього супружого пожиття. Несподіванка для ювилятів вийшла з того, що їх донечка Катруся вміла все так зручно замотати і батьки прийшли ніби на гостину, яку вона сама уладжувала з вдячности для батьків за те, що вони посилають її до каледжу. Гостина мала відбутися в готелю, бо донечка сповістила, що позапрошувала теж і учительок та товаришок. Аж як виходили вже з хати, десь коло 8. години вечером, заступили їм дорогу „з весільом": „Ми ні турки, ні татари і без художньої науки — ось Вам і хліб святий у руки".

У гостинній кімнаті майстром церемонії був предсідник від. 292 У. Н. С. п. Іван Форись. Він після молитви промовив перший, порівнуючи супруже життя до корабля на морю, що після бурі допливає до пристані. Секретар відділу п. П. Кізел пригадав зібраним із різних околиць землякам, що ювилят вступив до У. Н. С. ще як мав 16 літ, а тепер записав уже цілу родину, а самий сповняє вже 10 літ уряд касієра в відділі. Його особистий 25-літній ювилей припадає на 50-літній Союзовий ювилей, отже треба вшанувати все те якслід. Значить кожен повинен вписати своїх дітей до Союзу. Брат Михайло Андрусевич, заступник предсідника Народнього Дому говорив іменем родини; п. Йосафат Філяс, п. Микола Дембицький в імени приятелів, а потім товстмастер візвав приявних висловити свої побажання тим, що кожен зложить жертву на поміч наших братів, що так страшно потерпіли наслідок війни. Збірку пер[illegible] пані Розалія Байда і підписаний, а склали так: $3 Й. Філяс; по $2: Марія Перхаль, І. Андрусевич, а решту по $1: В. Лишак, М. Андрусевич, Катер. Гнатюк, І. Форись, Ксеня Кіщук, Гр. Ониськів, І. Дзядик, І. Биба, М. Дембицький, П. Шпирка, М. Хмуринський, М. Нидза, П. Кізел, — разом $20. За ці жертви подяка. Їх вислано до Українсько-Американськго Допомогового Комітету в Філядельфії.

П. Кізел.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Уряд Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, повідомляє членів, що місячні збори, які припадають на суботу, 6. січня, з огляду на святий вечір, перенесено на пятницю, 12. січня, в годині 8. у вечір, в У. Н. Домі, 216 Ґренд Стр. Рівночасно взиваємо всіх членів явитись на Службу Божу, яка відбудеться в понеділок, 25. грудня ц. р., в 9. годині рано в церкві Сош. св. Духа, 160 Н. 5. вул. Не явившийся член підлягає карі згідно зо статутом. — М. Кіт, рек. секр.

Куток мови

Від довшого часу появляються під таким заголовком різні завваги. Декотрі піднесені речі являються дуже корисними. Інші — сходять до фейлетону.

Кількож то разів почуєте веселі розкази, як то наші імміґранти розмовляють з американцями. А вже писати латиникою наші слова, незнаючи їх фонетики, часом справді виходить на гумореску. Бо інакше ці букви звучать у нас, а цілком інакше у них. Для цікавости наведу оповідання мого приятеля Л.

Було це, — оповідає він — ще за студентських часів. Я тоді чувся великим патріотом і де тільки можливо, вживав чистих українських слів. Записався я до каледжу на вищі студії. При реєстрації подали мені формуляр до виповнення. Між питаннями було: Де ви родилися? — Думаю я: що тут написати? Австрія, Галіція?, чи що? Але обізвалося в мені патріотичне серце. Пиши, сину, чисто по українськи. Нехай американці знають наші правдиві слова. І я, без церемонії видрукував: "HALYCHYNA."

Сидимо вже вклясі через 3 дні, познакомлюємося, гуртуємося, як студенти. Студенти з другого року знають всіх і вся. Ми новики губимося в студентській товпі. Виклади йдуть дуже зрозуміло. Студенти товариські, а студентки ще більше. Думаю собі: Ось зажию через цей піврік в правдивім студентськім кружку.

Та сталося щось непередвиджене. Одного дня реєстратор каледжу виставив на стіні в бібліотеці, на призначенім місці повну лісту всіх студентів, з повними іменами, з місцями народження та курсами, на які записалися. Всі були цікаві знати про цього або того студента. Приступали вони до того оповіщення та залюбки вчитувалися в родинні тайни та з заінтересованням. І я поглянув на лісту і тішився в душі, що побіч мого імени було надруковано українське слово „Галичина".

Задзвонив давінок і ми всі бігли до кляси. Та на коритари догонила мене одна студентка і з задиханням промовила:

"Oh, Mr. L., I did not know that you were born in China. Can you speak Chinese?"

Поки здивовання дозволило мені відповісти, ми вже були в клясі, і говорити не було можна. Замісць слухати викладу, мені з голови не може зійти, що сталося тій дівці? Чому вона думає, що я родився в „Чайні"? Чи? може я виглядаю на „чайнемена"?

Ледви що висидів на цім викладі. Прийшла перерва, ми всі пустилися до бібліотеки. По дорозі обступили мене знов дівчата.

"Oh, Mr. L. — will you sign my outograph book? And do, please write something in Chinese. And have you any Chinese stamps? When did you come from China? Are you going back there as a missionary?"

Я прямо остовпів. Чекайте, кажу, ходімо до оповіщення і там є виразно написано, де я родився.

Так ми всі й побігли до другої стіни. Одна з дівчат показала мені: —"HOLY-CHYNA".

Оправдання не було на місці. Розказувати їм про Галичину — треба було давати цілий виклад. Я заспокоював своїх товаришок, що це помилка та що вона буде справлена. А в голові шуміло, серце билося 1,200 ударів на мінуту, а я аж прів. І знову дзвінок і ми побігли до кляси.

Як тільки кляса скінчилася, я зараз удався до реґістраря. Як він мене тільки зобачив, звернувся до мене дуже ввічливо і попросив сідати. Чим можу вам служити? — спитався мене по хвилині, віднимаючи очи з паперів на столі. Кажу йому: —

Mr. Registrar, I am in trouble.

What trouble? — питається — Have you some bad news from China?

China, China, China! What kind of China? What is this? — відповів я вже обурений.

Oh, Mr. L., why? Were you not born in China? Look here!

Показує мені лісту студентів, "you have registered as born in HOLY-CHYNA".

Забрало мені пів години часу виложити йому, що Галичина, це не "Holy-China", а провінція Великої України, звана теж Galicia. Далі, що стенографістка зробила два слова з мого одного, та замінила „а" на „о", що латинська буква „у" читається у нас „и"... Для нього це все було цікаве, але не знане, та на останку він запитався:

"Mr. L., are you going to lecture to every student in this College, and teach them the meaning of "Holy-chyna," or what are you going to do?"

"No, відповів я, вже умучений. Прошу запишіть, що я уродився на Україні".

Та сміх сміхом, але всеж таки перед нами стоїть питання: як писати англійськими буквами „Галичина"? Наша буква „и", це англійське „і". Отже, як напишете "HALICHINA," то ще гірше, таки вийде „Голі-Чайна". Я того боявся і написав "HALYCHYNA" — що однак прочитали "Holy China". Можливо, що добре булоб писати фонетично: — "HAL-IT-CHIN-AH", отже треба написати оба слова: — HALYCHYNA (Hal-it-chin-ah).

Багато є в нас труднностей щодо особистих імен та назвищ. Часом прямо є неможливо переписати імя англійською азбукою. Ось тут вам ще один випадок, як розказує мені мій приятель Л.

„Ми всі раділи, що курс наш накінченню, та що літом зможемо відпочити та виїхати на кольонію. Директор наш вже наперед порозписував листи тут і там, шукаючи для нас учительської посади підчас літних ферій.

„І одного разу прийшов до кляси з пачкою паперів та листів і всім нам прочитав, де кого приняли на посаду. Ми всі тішилися й раділи, що в невдовзі виїдемо на кольонії.

„Сумував лише один „Бил", як його ми звали. Правдиве його імя було Василь Кокорудз. Замітив це директор і звернувся до нього з такими словами:

"As to you, Bill, I have a school for you, too. But they wont some more information about you. Here is what they write:—"This fellow WASYL KOKORUDZ—has good qualification, but you did not tell us what kind of Oriental this Wasyl Cockorooch he is."

„Директор висловив імя: Возайл Кок-Родз, і ціла кляса в сміх. Наш Василь почервонів і не міг відозватися. По хвили прийшов до себе і твердо заявив: — "I'am no Oriental, I'am Ukrainian. But from now on— my name is Walter Brooks."

Воно смішне, але правдиве. Наше слово Василь треба писати, здається: — WASIL (WAH-SIL). Слово Кокорудз — писати Ko-ko-rudz) (або Cocko-Roodz).

Д-р А. Т. Кібзей.

(**Замітка редакції:**—Щодо переписування українських географічних імен, то лекція щодо них відай зовсім ясна. Якщо імя вже має в англійській науці усталену форму, здається, зайво було би подавати назву що підчеркує українське походження імени, хіба що для цього заходить спеціяльна потреба. І для України, і для Галичини, чи Волині краще вже лишити форми, усталені англійською мовою, і не пробувати ніяких новин, бо це тільки викличе замішання, яке до нічого кращого не доведе. Примір з Галичиною добре ілюструє одну таку трудність. Біда в тому, що це імя має в українській вимові аж чотири склади, що для англійської мови є дуже багато. На нещастя два останні склади спелуванням нагадали людям англійської мови спелування Китаю по англійськи. Якщо зайшла би справді потреба переписати слово „Галичина" англійськими буквами, то краще відай було би український звук, означений через букву „и", передавати через англійську букву „і", котра звичайно (не все) вимовляється подібно до нашого „и", а далі запобігти читанню другого „і" як „ай" через подвоєння шелестівки, що по ньому наступає, отже пишучи подвійне „n". Та звісно, і такі забезпеки не забезпечать нікого перед різними баламутствами. — Українські власні імена вичайно кожний пробує віддавати англійськими знаками так, аби написане люди англійської мови читали менше-більше так, як ці імена читають українці. Біда в тому, що багато українських імен має такі для людей англійської мови дивні форми, що ті люди стають перед ними просто безрадні. Це буває навіть з хресними іменами, дарма що багато християнських імен є приняті й в українську й в англійську мову. Коли таке імя походить з старинної жидівської, грецької або латинської мови й було приняте до української й до англійської мови, то повинно би бути легкою справою найти для українського імени англійське імя, йому відповідне. Одначе кожна мова, перебираючи імена з чужих мов, вважає себе вправі переміняти його відповідно до своїх потреб, і через те інколи люди, які не мають спеціяльних мовних студій, не можуть пізнати, що український Іван це польський Ян, німецький Йоган, французький Жан, а англійський Джан, а це все старо-жидівське „Йоганан"—„Бог милостив". Не знають, що Василь це московський Василій, польський Базилі, французький Базіль, англійський Бейзил, а це все грецький Базіліос, або „королівський". Нашим людям, передаючи таке українське по англійськи, порадно держатися української форми (напр. Іван), коли імя просте, очевидно для людей англійської мови: колиж воно для них складне або важке, то краще дати відповідне англійське імя. Чисто українські імена (як: Мирослав, Ярослав), треба переписувати вже англійськими буквами. — Таке саме треба робити й з назвисками. І при тому власне прийдеться нашим людям поборювати прерізні труднощі, а інколи їм зовсім не вдасться віддати всіх українських звуків англійськими буквами, бо просто англійці, чи американці, таких звуків не мають. У таких випадках прийдеться просто закинути безплодний труд та придумати щось близьке до українського. Річ ясна, що тут не є розумно перекладати українське слово на англійську мову (напр. Кукурудз на Корн або Мейз); йти треба більше за звуком, ніж за значінням. І непорадно теж давати над буквами якінебудь знаки наголосу або здовження звука.)

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

СПИС ЧЛЕНІВ ТА ЖЕРТВОДАВЦІВ ПО ДЕНЬ 30. ЛИСТОПАДУ 1944.

3)

1) Спомагаючі Інституції:

Український Народний Союз	$300.00
Провидіння	100.00
Народна Поміч	100.00
Український Конґресовий Комітет	80.00
Разом	**$580.00**

2) Дійсні члени:

Відділ 59 СУА, Болтімор	$10.00
Відділ 24 СУА, Елізабет	10.00
Відділ 29 СУА, Вунсакет	10.00
Парохія св. Михаїла, Йонкерс	10.00
Відділ 197 У.Н.С., Медісон	10.00
Тов. ім. І. Франка, Плейнфілд	10.00
Відділ 239 У.Н.С., Філядельфія	10.00
Відділ 20 У.Н.С., Гемтремк	10.00
Від. 162 Провидіння, Гемтремк	10.00
Відділ 217 У.Н.С., Рачестер	10.00
Відділ 106 У.Н.С.,Шікаго	10.00
Відділ 414 У.Н.С., Ню Гейвен	10.00
Укр. Демокр. Клюб, Гемтремк	10.00
Відділ 54 У.Н.В., Пітсфілд	10.00
Відділ 120 У.Н.С., Аліквіпа	10.00
Укр. гр.-кат. парохія св. Николая, Елмайра Гайтс	10.00
Злучені Організації м. Клівленд	10.00
Відділ 77 У.Н.С., Йорквіл	10.00
Відділ 206 У.Н.С., Вунсакет	10.00
Відділ 309 У.Н.С., Саґінав	10.00
Відділ 181 У.Н.С., Вунсакет	10.00
Відділ 29 Американського Червоного Хреста, Йонкерс	10.00
Бр. св. Арх. Михаїла, Елізабет	10.00
Відділ 39 У.Н.С.,Сиракюз	10.00
Укр. Амер. Допомогове Товариство, Гемтремк	10.00
Відділ 55 Провидіння, Шікаго	10.00
Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, Гемтремк	10.00
Бр. св. Івана Хрестителя, Джерзі Сіті	10.00
Відділ 296 У.Н.С., Ню Кенсінґтон	10.00
Бр. св. Михаїла, Гемтремк	10.00
Відділ 292 У.Н.С., Дірборн	10.00
Сестр. Серця Христового, Гартфорд	10.00
Укр. Золотий Хрест, Гартфорд	10.00
Відділ 146 У.Н.С., Дітройт	10.00
Відділ 170 У.Н.С., Джерзі Сіті	10.00
Відділ 102 У.Н.С., Клівленд	10.00
Відділ 125 У. Н. С., Шікаго	10.00
Укр. Тов. Горожан, Арнолд	10.00
Відділ 105 У.Н.С., Філядельфія	10.00
Відділ 298 У.Н.С., Бронкс	10.00
Відділ 276 У.Н.С., Ембридж	10.00
Відділ 111 Провидіння, Е. Гартфорд	10.00
Доньки України, Шікаго (вкладка і жертва)	20.00
Бр. св. Михаїла, Елмайра	5.00
Відділ 221 У.Н.С., Шікаго	10.00
Сестр. Пресв. Діви Марії, Парт Джервіс	10.00
Відділ 367 У.Н.С., Рачестер	10.00
Відділ 32 Провидіння, Бруклин	10.00
Укр. Культурне Тов., Дітройт	10.00
Відділ 301 У.Н.С., Шікаго	10.00
Відділ 37 У.Н.С., Елізабет	10.00
Відділ 133 У.Н.С., Ірвінґтон	10.00
Відділ 350 У.Н.С., Стемфорд	10.00
Відділ 192 У.Н.С.	10.00
Відділ 293 У.Н.С., Бруклин	10.00
Укр. гр.-кат. парохія св. Михаїла, Гартфорд	10.00
Діти Марії при церкві св. Михаїла, Гартфорд	10.00
Укр. кат. парохія св. Ів. Хрестителя, Глестонбері	10.00
Тов. Укр. Американських Горожан, Філядельфія	10.00
Укр. прав. парохія св. Михаїла, Вунсакет	10.00
Укр. катол. парохія св. Духа, Акрон	10.00
Укр. кат. парохія св. Духа, Честер	10.00
Відділ 158 У.Н.С., Бруклин	10.00
Укр. катол. парохія св. Володимира, Елізабет	10.00
Відділ 3 У.Н.С., Елізабет	10.00
Тов. Апостольства Молитви, Елізабет	10.[illegible]
Тов. Сокіл, У.Н.С., Клівленд	10.00
Тов ім Івана Франка, У.Н.С., Клівленд	10.00
Тов. Запорозька Січ, У.Н.С., Клівленд	10.00
Бр. св. Василія Великого, У.Н.С. Клівленд	10.00
Тов. Вільні Козаки, Народна Поміч, Клівленд	10.00
Відділ 150 У.Н.С., Пітсфілд	10.00
Укр. катол. парохія св. Івана, Пітсфілд	10.00
Укр. Допомогове Товариство, Пітсфілд	10.00
Укр. Допомогове Товариство, Пітсфілд (вкладка і жертва)	50.00
Відділ 268 У.Н.С., Френкфорд	10.00
Злучені Відділ У.Н.С., Філядельфія	10.00
Укр. правосл. парохія св. Тройці, Бостон	10.00
Відділ 130 У.Н.С., Ню Йорк	10.00
Відділ 108 Провидіння, Стемфорд	10.00
Молодечий Укр. Клюб в Гартфорд	10.00
Відділ 157 Провидіння, Джерзі Сіті	10.00
Відділ 31 СУА, Дітройт	10.00
Відділ 277 У.Н.С., Гартфорд	10.00
Відділ 155 У.Н.С., Перт Амбой	10.00
Відділ 63 У.Н.С., Форд Сіті	10.00
Відділ 175 У.Н.С., Дітройт	10.00
Відділ 138 У.Н.С., Глестонбері	10.00
Відділ 5 Провидіння, Філядельфія	10.00
Відділ 14 Укр. Золотого Хреста, Дітройт	10.00
Відділ 169 Провидіння, Джерзі Сіті	10.00
Відділ 12 Провидіння, Рачестер	10.00
Відділ 266 У.Н.С., Амстердам	10.00
Відділ 1 Провидіння, Ню Йорк	10.00
Відділ 4 ОДВУ, Гемтремк	10.00
Відділ 81 У.Н.С., Куртіс Бей	10.00
Відділ 55 У.Н.С., Куртіс Бей	10.00
Відділ 290 У.Н.С., Куртіс Бей	20.00
Злучені Відділи У.Н.С., Куртіс Бей (вкладка і жертва)	203.72
Відділ 105 Провидіння, Честер	10.00
Відділ 435 У.Н.С., Елмгорст	10.00
Відділ 253 У.Н.С., Лудлов	10.00
Відділ 26 У.Н.С., Дітройт	10.00
Відділ 185 Провидіння, Філядельфія	10.00
Відділ 76 Провидіння, Мікізракс	10.00
Відділ 15 Провидіння, Солджер	10.00
Відділ 1 СУА, Ню Йорк	10.00
Відділ 374 У.Н.С., Бостон	10.00
Прогрес. Амер. Укр. Горожан. Клюб, Філядельфія	10.00
Відділ 84 У.Н.С., Савтпорт	10.00
Відділ 3 Провидіння, Джерзі Сіті	10.00
Укр. прав. Катедра св. Володимира, Філядельфія	10.00
Укр. гр.-катол. парохія св. Николая, Амстердам	10.00
Відділ 330 У.Н.С., Літл Фолс	10.00
Парохія св. о. Николая, Літл Фолс	10.00
Український Дім, Літл Фолс	10.00
Сестр. св. Анни, Літл Фолс	10.00
Тов. У. Н. Горожанок, 41 від. СУА, Філядельфія	10.00
Відділ 204 У.Н.С., Ню Йорк (вкладка і жертва)	25.00
Відділ 156 У.Н.С., Честер	10.00
Укр. Америк. Ліга, Честер	10.00
Відділ 390 У.Н.С., Брістол	10.00
Укр. катол. парохія, Реймі	10.00
Укр. кат. парохія, Реймі (вкладка і жертва)	22.00
Відділ 238 У.Н.С., Бостон (вкладка і жертва)	55.00
Відділ 144 Провидіння, Філядельфія	10.00
Укр. Тов. Помочі Хорим, Савтпорт	10.00
Укр. катол. парохія св. Андрея, Філядельфія	10.00
Укр. Амер. Горожанський Клюб, Френкфорд	10.00
Тов. Мир, У.Н.С., Філядельфія	10.00
Тов. ім. Івана Франка, У.Н.С., Елмайра	10.00
Сестр. Пр. Д. Марії, Джерзі Сіті (долина міста)	10.00
Відділ 335 У.Н.С., Гарвей	10.00
Відділ 361 У.Н.С., Дністер, Ню Йорк	10.00
Відділ 21 СУА, Бруклин (вкладка і жертва)	50.00
Укр. Амер. Катол. Горожанський Клюб, Честер	10.00
Відділ 142 Провидіння, Горнел	10.00
Тов. Укр. Амер. Горожан, Савт Філядельфія	10.00
Тов. Княгині Ольги, Шікаго	10.00
Амер. Укр. Жіночий Демократ. Клюб, Джерзі Сіті	10.00
Відділ 47 СУА, Савт Філядельфія (вкладка і жертва)	25.00
Українська Ліга, Філядельфія (вкладка і жертва)	25.00
Укр. Амер. Горожанський Клюб Вотервліт (вкладка і жертва)	20.00
Відділ 211 У.Н.С., Стейплетон	10.00
Відділ 46 СУА, Філядельфія	10.00
У. Н. Дім, Мілвіл (вкладка і жертва)	25.00
Укр. правол. парохія св. Тройці, Ню Кесл (вкладка і жертва)	12.50
Укр. Центр. Комітет, Джерзі Сіті (вкладка і жертва)	100.00
Разом дійсні члени (ектів меморс)	**$1,988.22**

ТАРЗАН, ч. 1095. Визов.

Як Тарзан увійшов у кімнату, він крикнув: „Тарзан убє Тайга! Тарзан убє Тайга!"

За старинним звичаєм горилів Тайго мусів приняти негайно визов або втратити честь.

Великий гориль посунувся вперед, а Тарзан крикнув до дівчат: „Дивіться за нагодою до втечі!"

Та інші звірі добре стерегли дівчат.